

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 596/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Radlinského 1718, Dolný Kubín, pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 260/2015-263 z 29. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“), ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 260/2015-263 z 29. júna 2015.

Ako vyplýva zo sťažnosti a z jej príloh, v konaní vedenom na Okresnom súde Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C/12/2012 rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C/12/2012-206 z 11. novembra 2013 a rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co/624/2013-245 z 30. októbra 2014 súdy rozhodli v merite žaloby, ktorou sa sťažovateľ domáhal náhrady škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z titulu nezákonného rozhodnutia v trestnom konaní tak, že mu voči Slovenskej republike priznali právo na náhradu škody v sume 491,83 eur s 9 % úrokom z omeškania ročne od 26. júla 2010 do zaplatenia.

K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv však malo dôjsť v časti konania o trovách konania, o ktorých okresný súd rozhodol samostatným rozhodnutím – uznesením č. k. 7 C/12/2012-252 zo 16. februára 2013. Sťažovateľovi priznal ich náhradu v sume 584,74 eur. Nepriznal mu však časť trov právneho zastúpenia spočívajúcu v náhrade za stratu času spojenú s účasťou na pojednávaniach konaných „02.08.2012, 04.10.2012, 22.10.2013, 25.10.2012 a 11.11.2013“, pretože bol toho názoru, že v zmysle § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov právo na ňu nevzniká advokátskemu koncipientovi, ale výlučne advokátovi. Napadnutým uznesením krajský súd toto uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľ si celkovo uplatňoval náhradu trov konania vo výške 741,69 eur.

Podľa sťažovateľa je odôvodnenie napadnutého uznesenia, že ak by súd priznal „náhradu za stratu času aj za čas strávený cestou zo sídla advokáta do sídla súdu a späť vykonanou advokátskym koncipientom, potom by za tento čas získal advokát (vo svojej podstate duplicitný) príjem, tak z výkonu vlastnej odbornej práce (ktorú vykonával, lebo on sám necestoval), ako aj z náhrady za stratu času, ktorá však má byť práve kompenzáciou nutnosti cestovania“, nesprávne, arbitrárne a nemá oporu v zákone. Tento názor súdu

označil sťažovateľ za ojedinelý a rozhodne nevychádza z ustálenej rozhodovacej praxe, o čom svedčí aj ním pripojené uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Co/186/2013 z 8. októbra 2013.

Naopak, za úkon právnej služby vykonaný v mieste mimo sídla advokáta má podľa sťažovateľa advokát nárok na náhradu za stratu času bez ohľadu na skutočnosť, či úkon právnej služby vykoná osobne alebo na základe jeho poverenia ho vykoná jeho zástupca – advokátsky koncipient, ktorý je u advokáta zamestnaný. Zdôraznil, že *„zo žiadnych ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ani zo zákona o advokácii nevyplýva, že by pri rozhodovaní o trovách konania účastníka, ktorého zastupoval advokát, sa mal uplatniť iný právny režim zohľadňujúci okolnosť, či posudzovaný úkon vykonal advokát, alebo jeho koncipient“*.

Sťažovateľ dodal, že rozhodnutie súdu o náhrade trov konania môže zasiahnuť do základného práva vlastníť majetok garantovaného čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na podporu svojich argumentov poukázal sťažovateľ na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 31/04 zo 17. decembra 2004, v ktorom ústavný súd zdôraznil zmysel a účelu inštitútu náhrady trov konania ako náhrady tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom, pričom výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy) a musia sa uplatňovať reštriktívne.

Nemôže podľa sťažovateľa obstať ani odôvodnenie krajského súdu, že náhrada za stratu času advokáta je za 1 hodinu približne 28 eur a priemerná hodinová mzda v národnom hospodárstve je len niečo vyše 5 eur, a teda v prípade vycestovania advokátskeho koncipienta na pojednávanie, ktoré nie je v mieste sídla kancelárie, by do úvahy prichádzala len náhrada cestovných výdavkov v zmysle zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Postoj súdov v zásade znevažuje a neguje postavenie advokátskeho koncipienta a vyžaduje vykonávanie úkonov právnej služby advokátom osobne.

Skutkové a právne závery krajského súdu označil sťažovateľ tiež za odporujúce čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 dohovoru, pretože sú nepreskúmateľné, svojvoľné, vybočujúce z rámca citovaných zákonných ustanovení, nerešpektujúce požiadavku, aby úspešný účastník len z dôvodu, že si uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel majetkovú ujmu v dôsledku platenia trov konania, ktoré mu boli vyúčtované zo strany advokáta. Vyjadril názor, že v dôsledku napadnutého uznesenia okresného súdu v spojení s potvrdzujúcim uznesením porušovateľa došlo nielen k znehodnoteniu plného úspechu sťažovateľa v predmetnom súdnom konaní, ale predovšetkým týmto rozhodnutím o trovách konania bolo zasiahnuté aj do majetkovej sféry sťažovateľa.

Napadnuté uznesenie krajského súdu predstavuje podľa sťažovateľa nebezpečný precedens a môže tiež viesť k narušeniu postavenia advokátskych koncipientov, ak advokát prípadne usúdi, že jeho zamestnávanie je nerentabilné vzhľadom na to, že súdy za ním uskutočnené úkony nepriznávajú klientom náhradu trov zastúpenia.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10 Co/260/2015-263 zo dňa 29.06.2015 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde, podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, spočívajúce v práve vlastníť majetok, a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline 10 Co/260/2015-263 zo dňa 29.06.2015 v celom rozsahu a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Zároveň sťažovateľka (správne sťažovateľ, pozn.) žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 355,72 Eur a túto poukázať jej právnomu zástupcovi.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (III. ÚS 415/2011, IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým mu nepriznal náhradu trov konania v časti trov právneho zastúpenia spočívajúcich v náhrade za stratu času náhradu spojenú s účasťou na piatich pojednávaniach.

V nadväznosti na obsah sťažnosti ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že námietky sťažovateľa, aj keď smerujú proti porušeniu princípov spravodlivého súdneho konania (procesu), sa týkajú len jeho časti, a to rozhodovania okresného súdu a krajského súdu o trovách konania. V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci môže mať na sťažovateľa negatívne dôsledky, avšak podľa názoru ústavného súdu tieto nemožno z hľadiska kritérií spravodlivého procesu dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú relevanciu ako prípadným námietkam proti procesnému postupu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej, resp. v okolnostiach prípadu voči samotnému rozhodnutiu o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a v nadväznosti na to zároveň o jej zastavení (m. m. IV. ÚS 225/2012, IV. ÚS 311/2012).

Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dospieť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že nesprávne rozhodnutie o náhrade trov konania nemožno spravidla samo osebe kvalifikovať ako také pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa môže účastníka konania dotknúť.

Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba celkom výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces)

extrémnym spôsobom alebo že bolo napadnutým rozhodnutím zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vo svojej podstate sťažovateľ namieta, že krajský súd postupoval arbitrárne pri výklade a aplikácii právnych noriem, keď mu nepriznal časť náhrady trov konania v sume 156,95 eur, a preto napadnutým uznesením mal byť o uvedenú sumu ukrátený (oprávnenosť tejto sumy uplatnenej náhrady trov konania ústavný súd neposudzoval, pozn.).

Ústavný súd v tejto súvislosti pripúšťa, že odôvodnenie sťažovateľom napadnutej časti uznesenia krajského súdu by mohlo byť z hľadiska kritérií logického výkladu sporné, avšak v danom prípade považoval za nevyhnuté zohľadniť aj to, či namietané pochybenie krajského súdu je také závažné, že jeho intenzita má ústavnoprávnu relevanciu a mohla by odôvodňovať vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Suma, o ktorú sťažovateľ bol, resp. mal byť ukrátený, zjavne nedosahuje ani trojnásobok minimálnej mzdy, teda sumy, ktorá je aj vo sfére všeobecného súdnictva považovaná za bagateľnú (pozri § 238 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý ustanovuje trojnásobok minimálnej mzdy ako podmienku prípustnosti dovolania proti právoplatným rozhodnutiam odvolacieho súdu vo veciach týkajúcich sa peňažného plnenia).

Okrem toho predmetom sporu bola náhrada škody v sume 491,83 eur, čo z hľadiska ustanovenia § 200ea Občianskeho súdneho poriadku (a to aj v znení do 1. januára 2013) predstavuje tzv. drobný spor, v ktorom v zmysle § 150 ods. 2 platí, že ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť. Sťažovateľ v konaní uplatňoval náhradu trov konania v sume 741,69 eur a bola mu priznaná suma 584,74 eur, teda suma aj tak prevyšujúca istinu.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už viackrát vyslovil, že ak sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytnutie ústavnoprávnej ochrany sťažovateľovi prichádza do úvahy len v celkom mimoriadnych

prípadoch, keď relevancia jeho námietok smerujúcich proti napadnutému rozhodnutiu v kontexte posúdenia eventuálneho porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru umožňuje dospieť k záveru, ktorý odôvodňuje vyslovenie porušenia označených práv po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 358/09, IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011). V posudzovanej veci takúto intenzitu pochybenia zo strany krajského súdu, ktorá by dosiahla ústavnoprávny rozmer, ústavný súd nezistil, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy výrokom napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým mu nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia v časti náhrady za stratu času právneho zástupcu, je zjavne neopodstatnená, a preto ju v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol, čím odpadol dôvod zaoberať sa súvisiacimi návrhmi sťažovateľa (náhrada trov konania pred ústavným súdom).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1 .decembra 2015